

रवि शाक्य
इखाछै, यल

• बुद्ध साय्मि

शि : शिगु, वर्तमान

जि: जिगु वर्तमान

बुद्ध साय्मि

न्हापां पिहँवःगु १०००

नेपाल सम्बत १०६४

मू ~~४१~~ (प्यतिका) ५।

ब्याक्क अधिकार च्वमियाके

थाकू : नेपाल प्रेस, न्हू सतक

देबःकिपा / राज मानन्धर

पिकाकःया न्ह्याथना

“जि : जिगु वर्तमान” या कविजुयागु
कविता-सफू पिकाये दयाः अतिकं
लय्ताः वः। वय्कःया कवितात
ब्वनेबले विवसता व वाध्यताय् जक
तक्वना मच्चं। अन्याय व अत्याचार
प्रति विद्रोहं ग्वानाच्चंगु मि-जलाया
क्वाःजः न्ह्याम्हं ब्वमिपिन्त लाः
वनीगु लक्षण दु। थौंया ईयात वय्कलं
गथे तायेका दीगु खः, अथे हे चायेकं
मचायेकं थौंया मनुखं तायेका च्वंगु
दु। धायेमाल धाःसा वय्कः हे थौंया
प्रतिक खः।

थुकथं पिकाःपाखें जक वय्बय् यायेगु
हिसि मदु, छि नं छकः थ्व सफू
स्वयादिसँ अथे हे तायेका दी माली।

श्रेष्ठ प्रकाशन

जीवनप्रद लुप्ततिया थुवाः
पाब्लो नेरुदायान

धलः

जि	१
शृजना तर धवगीगु	२
प्याय्चाःगु बागमति	३
जि ला थन थम्हं...	५
छंगु लालमोहर...	८
पित्त मिखां किपा...	११

हि भ्याःगु अंगः...	१३
मप्याइ गथे छयँलय्...	१६
लाशया बजारय्	१८
घाःया म्हुतुसि...	२०
लः हिमालया मखु...	२२
खः जि ल्हाःपा...	२४
शहीदया मिखाय्...	२६
मिजला पिमवः...	२८
जि तेबहाःया मचा	३०
मे मदुगु म्हुतु	३३
तिनिख्यः	३४
थ्व ई छयँलं ल्हाःपा...	३५
वर्तमान : नपुंसक...	३९
जि मचा खयाः नं...	४१
मां मालाच्चना	४३
भियतनाम	४५
न्हू सतक : नांगा...	४८
दृश्य : मिखाया किपा	५१
भियतनामय् स्वांया पुन्ही	५३
सुथ : छगू अनुभूति	५७
शहीद दिवश	५९
जि यात्रु-यातनाया	६१
प्रो० माणिक लाल-फुक्क पक्षय्...	६३

जि : जिगु वर्तमान

जि

छगः पाइन्ट

छपाः कोट

वया चवय्

यग्गानाच्चन छपु टाइ

छगू चि थें

थनसं सुं मनू थुनातःगु दु थें ।

•

श्रृजना - तर धवगीरु

संगु बा:गु ख्यैय्
कयेच्याना:
कुकु च्वं च्वंहा वर्तमान !
मिखु चिया स: मखु
दुर्गन्ध पिज्वया च्वन
छंगु हाया क्वा:जलं ।

•

प्याय्चा:गु बागमती

आ: दी ला अले दी ला धैथें
घुसुघुसु न्हानाच्चंगु थ्व ल:
आ: फुइला अले फुइला धैथें
बुलुबुलु सुना वनाच्चंगु थ्व ल:
बागमतीया
नेपा:या छातिया ।
शान्ति-क्षीण जुयाच्चंगु छगू शक्ति

आत्महत्याया न्हूगु ज्याभः—मौन स्वीकृति
 लाय्कूया पःखाः थुनाः पिहाँ वःम्ह गौतम
 पर्वतया नुगः तछ्यानाः न्ह्याःवःह्य थ्व खुसि
 छह्यसिनं गुलुपाः ज्वन
 मेह्य थःथम्हं तुं सुकूसुकू चिन ।

न जिं लुइके फु गुलुपाः दुने थःगु ख्वाः
 न जिं थःगु ख्वालय् गुलुपाः घाना जुइफु
 थ्व खुसिया गंगु दर्शन
 जीवनया सार मखु आधार धकाः घय्पुइत नं ।

ब्वयाः छातिइ प्याःचाः फिसः
 ग्वतुला च्वन थ्व बागमती मनू मनूया तुतिइ
 अय् पुचः पुचः ऊवः ऊवः छे
 पाः कायेत च्वं पिं छगू मृत्यु
 प्वंके न्हि थन छगः छगः घः
 आम्खोराया छफुति छफुति लः
 थ्वया प्याःचाः तंके ब्यु
 थ्व खुसि खः
 नेपाःया छातिया ।
 थ्वया प्याःचाः लंके ब्यु ।

जिं छा थन थम्हं थःत हे थनेमाःरु दु

तपुलिया खोर दुने न्ह्यप्पु
 गन जि इच्छात—जि मचात
 पिहाँ वयेगु लुखा मामां सासः स्वयेका च्वनी
 जिगु देया अल्याख मनूत थें
 जन्म जुइ फगत सीत
 जि इच्छात ।
 थ्व न्ह्यप्पु— थौं चिहान जि मचातय्गु ।

सासः संसां थन सः मद्रु,
 नसां मे नये धुं कुगु थ्व म्हुतु
 न्हाय्कं स्वक्को पति खने दइ आयष्ट्रे
 आयष्ट्रे-छगः चिपगाः
 -फ्वगि गुलुपाः ।

जि कानाच्चना छगू यान्त्रिक मेचय्
 गन थःगु पतिनं थःगु हे हिनू मालाच्चनी
 गन थःगु मिखा, न्हाय्, न्हाय्पं नं
 थःत हे चिवा कयाच्चनी
 गन ल्ह्वंक्व पलाः
 जू वइ थःगु हे छयँल्य् ।
 जि व दे गनया सिपाहित
 थःगु हे विरुद्धय् ।

जितः न्यायेत वया च्वं पि
 न्हू सतकया पसःपसःया वस्तु,
 ग्वाहालि यायेगु त्वहः चिनाः
 भारी द्योने च्वं वइ पि
 नियम कानूनया तथास्तु,
 अथे हे वेञ्च-कारया पांग्राय् न्हाःवनीगु लँया तुति
 न्यां साला यंकाच्चंगु लः फुति फुति
 थ्व युगया अःखः गति
 थःगु ल्हाःपाया घः कुति हीकेगु जिगु बिचाः
 ग्व गन वन ?
 ग्व गन वन जिगु संकल्प
 प्रत्येक पलाः पनातःगु खुसिइ
 थःगु ह्यया ता छुना वीगु ?
 ग्व गन वन जिगु मन्तुना

खूँथाय् थःगु मिखा मत यानातयेगु ?

खुसि पुला मवंकं
 गन पारिइ वने फइ ?
 लँ न्हाइ मखु

थन न्हाके माःगु ला पलाः खः ।
 सूर्य मखु, दने माःगुला मिखा खः ।
 थः महाःतले फसं गनं पिब्वइ सः ?
 फसं गन लिथ्वइ सः

खः,

थन जि थःगु म्हुतुइ मे पीगु सिनाज्या हनेमाःगु दु ।
 सुपाँचय् थ्यना तइगु भावनातय्त गिलिगिलि यानाः थनेमाःगु दु ।
 खः, न्हापां जि ला थन थम्हं थःत हे सःतेमाःगु दु ।

छंगु लाल मोहर खुइव्यु जित:

थ: बौया मृत्युइ हर्षोल्लास जुइत
जि राजकुमार मखु ।

ख:, जि असंतुष्ट
जिगु कुं जा:गु क्वथा नाप
ख:, जिके विद्रोह दु
स्वया: नं मखंछू याना:

गुपचुप म्वायेगु
प्रवृत्ति नाप ।

बलात्कारया घा:
वा लसपसया स्वीकारात्मक चिं
जिमि मांया जि,
जि उत्पतिया कारण
जि वा !

जि छंगु न्हूगु संस्करण मखु
फगत ख्वा:पा: जक ह्यूगु ।
स्याहा श्रेस्तां थें ऐजन ऐजन याना:
ल्हाया काये मफु छंगु जीवन ।
सास: ल्हाये मफु जि
छंगु पुजाकुथिइ
गन हत्या हत्याया दुर्गन्ध जक दु ।
मूर्तित छंगु श्रद्धाया
थौं पंगल:- जिगु पला:या,
छंगु आपालं वस्तुतयगु
जिगु मिखाय् मू ह्यूगु दु ।
वा ! छंगु आम छातिया तक्माय्
छाय् जि थौं सुलुप्या खनाच्चंगु ?

थ:गु वस्तुत गिद्धं दायेका:
ई घुत्का: घुत्का:
वा ! जि म्वायेमफु छ थें
थ:गु इच्छात नया: ।
थौं जिगु तुतिइ अल्याख लैत
इतिमिति कनाच्चंगु दु ।
पिब्वयेत थ:त

थौं जिगु कथु सकसक मिनाच्चंगु दु ।

छ मखु, वा !

छंगु संस्कार व मनोवृत्तिया लालमोहर खुइव्यु जितः

जि ला अन हे कुनाच्चंगु दु ।

पित्त मिखां क्रिपा कीपिन्त

थ्व खुसिइ थहाँ वयाच्चंगु लहरय्
पार्वतीया ह्याया ऊक्का खनीपि मिखात,
थ्व खुसि पिब्वयाच्चंगु सः न्यनाः
राजमतीया पाउजु लुमंकीपि न्हाय्पंत,
वा, थ्व खुसिइ छक्वः दुब्बानाः स्वःवा
थ्व खुसिया लखं छक्वः मिखा पियाः स्वः वा ।

थ्व मेची, काली, कर्णाली

जिगु देया हिनू हिनुलिइ
 न्यां लीका च्वंपि न्यातय्
 न्यां नया च्वंपि न्यातय्
 प्रत्येक छतपतय्
 सतहलय् छगू लहर पिब्वइ ।
 इमिगु वां खाःगु पिडां
 ग्वाहालि पवं वइ
 फसय् वयाः
 छगू सः जुयाः ।

थन अल्याख न्यातय्
 तःघीपि न्यातसें सदां प्वाथय् भवय् सःता च्वनी
 अय् हिमाल स्वयाः कलमय् पपू छुनाच्वंपि
 वा, हिमालय् च्वनाः छध्वः क्यू वा ।

•

हि न्याःगु अंगः - जि फगत स्वयेत जक

शहीदया नुगःपां तिकिदंगु हिपातः
 सुथ जुयेवं दना वइ
 च्याःगु मिखा जुयाः
 जिगु कयाः खापा धित्तुधिनाः ।

जि थःत सुचुकेत स्वये
 मिखाय् खोल तयाः
 तर जि थःत जक धों लानाच्वना

स्वयेत नं ला जः माः ।

मिखा छु खः ?

फगत जःया की मखा ?

थःगु ह्याय् स्वःथाय् तक जि हि खना च्वना
अंग प्रत्यंग थ्यूथाय् तक जि हि थिया च्वना

अय्, जि म्वाय्क बेथ मखु

जि सुं हत्यारा मखु

छाय् थ्व हिपातः

जिगु ह्याय्, जिगु लनय् ?

प्रतिशोधया अंगिमथलय्

थःगु बैस दुयाः

सुथयाके ह्याउँगु सिन्हः वातां स्वयाच्चंहा

विधवायागु प्वंगु सिच्चं धयाच्चनी

“बलि काइहा व बीहासिके जक मखु,

बलिबेदिया अंगः नं हि भ्याः जुइ ।”

खः,

जि अंगः

हि भ्याःगु अंगः ।

जि म्वाता च्वनाहा अंगः — फगत स्वयेत जक

वंगलय् थःगु हिया नम्बर ज्वनाः

भरियां थः मस्तय्यत नसा मालाच्चंगु थ्व ई,

थ्व वर्तमान—हि भ्याःगु अंगः ।

चुपि मज्वनां छु याये थ्व ल्हातं

अपराध मयानां छु याये थःम्हं

थ्व मिखां अपराधत नुनाच्चन

घच्चयापुगु घटनात त्वपुयाच्चन

खः जि—फगत छगः अंगः ।

उफ् ! जिगु ह्याय् उलिउलि सनाच्चन

म्वाये मगाःनिगु हिया फुति फुति ।

•

आकाशं मखु,
वर कीगु लिधंसा
थ्व हे हःहलं
कचा कचां
थ्व हे सिमां
गुकियात कीसं कुसा भाःपिया च्वना ।

सुपांय् कुहाँ वयाः
छ्यं फुसय्
थ्व सिमाया हः हलय् बाय् च्वने धुंकल
गुलि लिबाइ
कीपि प्याइ
कीगु हे कुसाँ ।

सप्याइ गथे छयँल्य् सुपाँय् घाना तयाः

खः,
न्हाचः तक आश्रयया आशीर्वाद
व हे ल्हाःपाया कापि
तिकि दना वल अभिशाप ।

फय्या आदेशय्
थ्व तिकि तिकि दना वःगु
फुति फुति लः

मनूतय् क्वखाये रहय
आम नायुगु क्यातुगु ह्य माः हनाः ।

नःलिह्य मिसाया सपलय्
छ सौन्दर्यया नं सिगार जू
छंगु छ्यं थन मतिनाया उपहार जू
सुइगुं सत्कार जू

स्वाँ व्यर्थया ख्वयेगु
थन लाशया नं व्यापार जू ।

•

लाशया बजारय्

मनुखं छंगु हत्या याइ
सुखया चरम उत्कर्षय्
दुखं नुगःस्येँ छवःगु इलय्
संवेदनाय्
साधनाय् !

देगः दुनेया द्यो नं गुपचुप
छंगु लाशया क्वाः त्वनाः ।

महर्षिः कृष्णः
१. महर्षिः कृष्णः कृष्णः

महर्षिः कृष्णः कृष्णः
२. महर्षिः कृष्णः कृष्णः

महर्षिः कृष्णः कृष्णः
३. महर्षिः कृष्णः कृष्णः

घाःया म्हुतुसि भन ह्याउँ से च्वं

थःगु म्हं न्हिने नं सूर्य पनाः
आखलं ख्युँ गायेका च्वंगु थासय्
जः स्वयेत आतुर
थ्व जःखःया कुं कापि ।
धात्थें थ्व गुँ गुँ-पःखाः द्योने मेगु पःखाः
नां जकया शोभा दुग्यंक सरा :
थ्व हे सराःया कापिइ खः छ म्वानाच्चन ।

अय् बाह्विसे !

जि पाहाँ मखु

कतः मखु

जितः सत्कार मखु

सम्मान मखु

फगत चकंगु नुगः फैब्यु

जि छंह हे पुता खः ।

ह्वना स्व

छंगु हे कुचा खः जि ।

हिनु हिनुलिइ हा कयाः

छयं छयँल्य् वंगल सिमा धस्वाना च्वंथाय्

पानां जक छुयाये स्वाःपाः

कीगु अथे हे घाः

अथे हे स्याः चाः ।

त्वहँतय् म्वतुलाः त्वहँतं फायाः

थःत ल्यंकाच्चं पि अय् छगू छगू सासः

सफूया कीतसें मखंगु

अय् धरतिया छगः छगः आखः

वा, की बाय् न्ह्यो

छहसिया घाःया म्हुतुसिइ

मेहसिया घाःया म्हुतुसि दिकाः

लुदंक छकः चु याये वा ।

चु याये वा लुदंक छकः

छहसिया व्यथा

मेहसिया नुगलय्

पल्पसा जुयाः पलाःतये फयेक ।

मिया जला हे मदयेकं
 गथे म्वाका तये फै थःत ?
 निभाःया राप हे मदयेकं
 गथे नायावइ धी चिनाच्चंगु
 फुति फुति लः ।

थ्व च्वापुया गुँइ
 गन मि दइ
 अन जीवन दइ ।
 गन मनुखं पलाः तइ
 अन मिप्वाः न्हिला हइ ।

धुनि थनाः हे थन
 तपस्वीं तपस्या यात
 तथागत !
 मि हे मच्याःनि
 थन शान्ति म्वायेत ।

•

लः हिमालया मखु वरदान खः निभाःया

थ्व कंचुस च्वापुगुँ
 कये च्याये मफया व्युगु दानय्
 गुलि म्वाका तये थःत ?
 गुलि लिकुंका तये
 घालं ब्वलना वःगु थःगु अभियानयात ?
 थ्व च्वापुया देशय्
 थ्व स्वाउँगु फसय्

मिखाय् तातुनाच्चंगु
जिगु मिखाय् तातुनाच्चंगु
ध्व जःखःया ततःप्वाःगु मत
गुलि पित्याः
जि दुनेया जः नुनेत
गुलि आतुर
जिगु मिखा ह्वखनेत ।

थःगु मिखाया मू पवनाः
जि विरोध याना सा छु याना ?
म्वायेत जि थःगु हक पवनाः
विद्रोह यानासा छु याना ?
खः, मिखाया तुति ला जः
मिखाय् न्हू वैगु तुति जितः मयः ।

खः, जिं लहाःपा व्वयेका जः पनेत

खः, मत स्यायेत जि न्ह्याःवया
ध्व जः स्वयाः ख्यूँ यः जितः ।

जि नं स्यू
जः मिखाया ज्यान खः
खः, जः मदुथाय् मिखा
ख्वाल्य् कानाच्चंगु गुच्चा ।

तर
जिगु मिखाय् तातुनाच्चंगु
ध्व जःखःया ततःप्वाःगु मत
गुलि पित्याः
जि दुनेया जः नुनेत
गुलि आतुर
जिगु मिखा ह्वखनेत ।

थःगु मिखाया मू पवनाः
जि विरोध याना सा छु याना ?
म्वायेत जि थःगु हक पवनाः
विद्रोह यानासा छु याना ?

खः, मिखाया तुति ला जः
मिखाय् न्हू वैगु तुति जितः मयः ।

खः, जिं लहाःपा व्वयेका जः पनेत

खः, मत स्यायेत जि न्ह्याःवया
ध्व जः स्वयाः ख्यूँ यः जितः ।

जि नं स्यू
जः मिखाया ज्यान खः
खः, जः मदुथाय् मिखा
ख्वाल्य् कानाच्चंगु गुच्चा ।

शहीदया मिखाय् शहीद दिवस

हागस - गुगु न्हथनेत

थः सयाबी माःसां सिमा कच्चाय्

जि बं थःगु तुति ल्यहें थना ।

म्हगस-गुगु ब्वलंकेत

नुगः दुने नं नंगुलियात पाहाँ ब्वना

थौ व हे म्हगस ल्हाकातल जिगु म्हं तुं ।

छु थ्व हे जुद्ध शम्सेरया पालिइ ऊवः छुयेत

जि थःत फ्यानागु ?

थ्व तिनिख्यःया दथु ल्यै

छुं तज्याःगु अय्लाः सिसि क्ववीत हे

जि क्वपुं नवः प्रति बिद्रोह यानागु ?

अवीरं इलेवं गथे लुकुवी जिगु ब्यथा ?

अय् आसे, श्रद्धाया नामं

जिगु छ्यैल्य् स्वां-की तायेमते

जि उकुस मुकुस

गन जितः थना तल

जि हसं मसं

गन जितः ब्वयातल ।

•

शहीदया मिखाय् शहीद दिवस

हागस - गुगु न्हथनेत

थः सयाबी माःसां सिमा कच्चाय्

जि बं थःगु तुति ल्यहें थना ।

म्हगस-गुगु ब्वलंकेत

नुगः दुने नं नंगुलियात पाहाँ ब्वना

थौ व हे म्हगस ल्हाकातल जिगु म्हं तुं ।

छु थ्व हे जुद्ध शम्सेरया पालिइ ऊवः छुयेत

शहीदया मिखाय् शहीद दिवस

मिजला पिसव्वः ख्वालय् रंग पान्नाः

मि ग्वाः मग्वाः

मि च्याः मच्याः

वया लिक्क लिक्कया फसं धाइ ।

थःत लनेत वं

ताल्जु माः मवं ।

मुइगुं लुखा प्युवनाः

मि थः म्वानागु दसि पवं मवं ।

वं थू

थः म्वाना च्वनी

थःत पाये फत्तले ।

कतः थः याये फत्तले ।

पसः पसलय् वनाः

मि थःगु रंग माः मजू

न्याः मजू

बरु सासः पति

थःगु नुगः क्यँनी

धात्थे ला

सःहे मतसे

देना च्वंपित

वं जुरुजारं थनी ।

३०

जि तेवहाःया मचा

जि नेपाःया मचा

सुनां ममतां घयपुना कायेफु

जि व मांया मचा ।

अय् गौतम बुद्ध

शान्तिया तुतः व्वनाः

कुतः यायेमते लिफः स्वकेत जितः ।

जि तेवहाःया मचा

जि नेपाःया मचा

सुनां ममतां घयपुना कायेफु

जि व मांया मचा ।

अय् गौतम बुद्ध

शान्तिया तुतः व्वनाः

कुतः यायेमते लिफः स्वकेत जितः ।

जि तेवहाःया मचा

जि नेपाःया मचा

सुनां ममतां घयपुना कायेफु

जि व मांया मचा ।

अय् गौतम बुद्ध

शान्तिया तुतः व्वनाः

कुतः यायेमते लिफः स्वकेत जितः ।

जि तेवहाःया मचा

जि नेपाःया मचा

सुनां ममतां घयपुना कायेफु

जि व मांया मचा ।

अय् गौतम बुद्ध

शान्तिया तुतः व्वनाः

कुतः यायेमते लिफः स्वकेत जितः ।

३०

३१

३२

३३

३४

३५

३६

३७

३८

३९

४०

४१

४२

४३

४४

४५

४६

४७

४८

४९

५०

५१

५२

५३

५४

५५

५६

५७

५८

५९

६०

६१

६२

६३

६४

६५

६६

६७

६८

६९

७०

७१

७२

७३

७४

७५

७६

७७

७८

७९

८०

८१

८२

८३

८४

८५

८६

८७

८८

८९

९०

९१

९२

९३

९४

९५

९६

९७

९८

९९

१००

१०१

१०२

१०३

१०४

१०५

१०६

१०७

१०८

१०९

११०

१११

११२

११३

११४

११५

११६

११७

११८

११९

१२०

१२१

१२२

१२३

१२४

१२५

१२६

१२७

१२८

१२९

१३०

१३१

१३२

१३३

१३४

१३५

१३६

१३७

१३८

१३९

१४०

१४१

१४२

१४३

१४४

१४५

१४६

१४७

१४८

१४९

१५०

१५१

१५२

१५३

१५४

१५५

१५६

१५७

१५८

१५९

१६०

१६१

१६२

१६३

१६४

१६५

१६६

१६७

१६८

१६९

१७०

१७१

१७२

१७३

१७४

१७५

१७६

१७७

१७८

१७९

१८०

१८१

१८२

१८३

१८४

१८५

१८६

१८७

१८८

१८९

१९०

१९१

१९२

१९३

१९४

१९५

१९६

१९७

१९८

१९९

२००

२०१

२०२

२०३

२०४

२०५

२०६

२०७

२०८

२०९

२१०

२११

२१२

२१३

२१४

२१५

२१६

२१७

२१८

२१९

२२०

२२१

२२२

२२३

२२४

२२५

२२६

२२७

२२८

२२९

२३०

२३१

२३२

२३३

२३४

२३५

२३६

२३७

२३८

२३९

२४०

२४१

२४२

२४३

२४४

२४५

२४६

२४७

२४८

२४९

२५०

२५१

२५२

२५३

२५४

२५५

२५६

२५७

२५८

२५९

२६०

२६१

२६२

२६३

२६४

२६५

२६६

२६७

२६८

२६९

२७०

२७१

२७२

२७३

२७४

२७५

२७६

२७७

२७८

२७९

२८०

२८१

२८२

२८३

२८४

२८५

२८६

२८७

२८८

२८९

२९०

२९१

२९२

२९३

२९४

२९५

२९६

२९७

२९८

२९९

३००

३०१

३०२

३०३

३०४

३०५

३०६

३०७

३०८

३०९

३१०

३११

३१२

३१३

३१४

३१५

३१६

३१७

३१८

३१९

३२०

३२१

३२२

३२३

३२४

३२५

अय् ग्वः ग्वः मिखा छकः वांलाक स्व
 हि नं छपता ह्याउँगु सिन्हः खः ।
 थन न्हि न्हि सूर्य लू मुसुहु न्हिलाः
 थःगु क्वाःगु ह्याउँगु हि त्वलाः ।

कयनेत थन छपाः छपाः खाः प्वलाः
 थःगु ल्हाःयाके प्वनीम्ह मचा
 खः जि प्वगिया मचा
 मुइके मखु थःगु ल्हाःयाके प्वनीम्ह मचा
 जि तेबहाःया मचा
 जि नेपाःया मचा ।

•
 १. अय् ग्वः ग्वः मिखा छकः वांलाक स्व
 २. हि नं छपता ह्याउँगु सिन्हः खः ।
 ३. थन न्हि न्हि सूर्य लू मुसुहु न्हिलाः
 ४. थःगु क्वाःगु ह्याउँगु हि त्वलाः ।
 ५. कयनेत थन छपाः छपाः खाः प्वलाः
 ६. थःगु ल्हाःयाके प्वनीम्ह मचा
 ७. खः जि प्वगिया मचा
 ८. मुइके मखु थःगु ल्हाःयाके प्वनीम्ह मचा
 ९. जि तेबहाःया मचा
 १०. जि नेपाःया मचा ।
 ११. •
 १२. १. अय् ग्वः ग्वः मिखा छकः वांलाक स्व
 १३. २. हि नं छपता ह्याउँगु सिन्हः खः ।
 १४. ३. थन न्हि न्हि सूर्य लू मुसुहु न्हिलाः
 १५. ४. थःगु क्वाःगु ह्याउँगु हि त्वलाः ।
 १६. ५. कयनेत थन छपाः छपाः खाः प्वलाः
 १७. ६. थःगु ल्हाःयाके प्वनीम्ह मचा
 १८. ७. खः जि प्वगिया मचा
 १९. ८. मुइके मखु थःगु ल्हाःयाके प्वनीम्ह मचा
 २०. ९. जि तेबहाःया मचा
 २१. १०. जि नेपाःया मचा ।
 २२. ११. •
 २३. १२. १. अय् ग्वः ग्वः मिखा छकः वांलाक स्व
 २४. १३. २. हि नं छपता ह्याउँगु सिन्हः खः ।
 २५. १४. ३. थन न्हि न्हि सूर्य लू मुसुहु न्हिलाः
 २६. १५. ४. थःगु क्वाःगु ह्याउँगु हि त्वलाः ।
 २७. १६. ५. कयनेत थन छपाः छपाः खाः प्वलाः
 २८. १७. ६. थःगु ल्हाःयाके प्वनीम्ह मचा
 २९. १८. ७. खः जि प्वगिया मचा
 ३०. १९. ८. मुइके मखु थःगु ल्हाःयाके प्वनीम्ह मचा
 ३१. २०. ९. जि तेबहाःया मचा
 ३२. २१. १०. जि नेपाःया मचा ।

मे मङ्कुरु म्हुत्तु

निस्तब्धता चिल्लाय् दनाच्चंगु
 थ्व गुफाय्
 फगत पित्याया अन्धकार
 गुलिखे सूर्य दुहां वन नं
 थन जः मखः ।

तिनिख्यः

तिनिख्यः

तालं म्बयातःगु दु

लुखाय्

तर

वारया ह्वतं

दुहां पिहां जुइ ज्यू ।

श्व ई : छयँलं लहाःपा सःताच्चवंगु

लहाःपां छयं मालाच्चवंगु

गथांमुगः खुनु पलाः पति हासा ब्वये हइ थें

च्याःगु देमा ज्वनाः सुथ दनावइ

जितः जिके हे जगाः पवनाः ।

खः कचा पति हः जाया वइ

ल्यासेम्ह सिमां म्ह दंक दुकुलुगु बेलुन पुया हइ

सुनां मखु घाइ ? सि व हः हे सिमाया सः खः, मे खः

अक वयागु पूर्णता, वयागु सार्थकता ।
 तर सँय् ज्वाँय् ज्वाँय् कतांमरि सयेकाः
 शुन्यय् लुकुबिनाच्चंगु जिगु पौरख वेँ चाइ ।
 (मनू जुयाः धात्थेँ सुयाके जक मदइ
 छु याये धैगु बिचार
 तर परिक्षा न्ह्यो हे पराजित
 फय् वये न्ह्यो व्वयेत सनी बिचाःया हः हः)
 मिखां कतांमरि म्हिती मखु, फगत स्व जक स्वइ
 स्वयेवं हे लुदनिगु खःसा स्वये धैगु हे मालिगुमखु खइ !
 मिखा धैगु हे मालीमखु खइ !
 कतांमरि म्हितेत ला ल्हाः माः
 ल्हाः प्यपुना च्वंगु म्ह माः ।

पोलःचा थें फगत ल्हाः सयेकेमाःगु घोषणाय्
 जिगु सः ला पंत्वाःचाय् हानावःगु फय् जक जुल ।
 जि मखु, फगत थन जिगु ल्हाः माःगु दु,
 जिगु प्यखेरं दनाच्चन
 छ्यंग्वलं ब्यागःगु ल्हाः माःगु घोषणात ।
 संवेदन तकं लाता जूगु ल्हाःपा माःगु थासय्
 घाघः जिगु छ्यं
 मछिंक सयाच्चंगु फसि थें घाघः,
 छम्ह मिसाया क्वसः मचा थें पंगलः जिगु छ्यं
 थ्व मुलकत्ता जुयाः म्वायेमाःगु थासय् ।

ल्हातं दयेकूगु तुपः ज्वनेत थन ल्हाः माःगु दु
 ल्हाःनाप हनाच्चंगु छ्यं चीकेत ।
 सुनां थुल - छगः गोलिपति
 थन बन्दूक चिच्चाः दनाः ख्वःगु दु ?
 सुनां थुल-थन छम्ह क्राइष्टया छ्यँलय् दुहां वने न्ह्यो

नकिनं छकः लिचिलाः विरोध याःगु दु ?
 अय् चुपि शोभा मखु हिनू मालेत हे खः धाईपि !
 थः च्वनागु कचा त्वाःथलेत चुपि कालिदास मखु
 खः वयाके म्हुतु मदु
 तर सुनानं मचूतले चुपि चुपि मखु
 सुनानं मल्हत्तले वयागु शक्ति हे गन दु ?

थन छम्ह छम्ह द्योया ल्यूने द्योपाःलाः सुलाच्चंगु दु
 ल्वहंयाम्ह भगवतीयात वलि बियाः
 प्रसाद नये लुदंगु थ्व इतिहास, थ्व सम्भता !
 स्वैगुं साधना व तपस्या
 थन जाः जाः याये धुंकल
 लक्ष्मण रेखां फायातःगु बैया नामं
 मुक्तिया निमित्त निर्मित लै - धर्मया नामं
 माकःचिया जालय् भुजि थें
 जिगु म्हं स्वहायेका काःगु जिगु ल्हाः
 तु तिसीगु मिसिनया म्हुतु दुने
 जिगु ल्हाः - लै दथुइ अय्लाः काइगु भुतू दुने
 जि.....
 जि सुयागुं स्वार्थय् घाघः जुयाच्चंगु छ्यं दुगु म्ह जक!

थन ल्हाः मदुगु सःया मू मदु ।
 उकिं जि स्वयाच्चना
 कांम्ह दोहनं न्हू सतकय् जुइ दुगु स्वतन्त्रता
 भियतनामीतय्त् म्वायेगु पापं मुक्त यानाच्चंगु
 बमं जाःगु आशिर्वाद ।
 (धात्थेँ जि गुलि स्वतन्त्र !
 ध्वद्दुगु नसाय् प्यप्पां चुयाः छ्यं जक क्वछुके फुसा
 धात्थेँ जि गुलि महान !

किसिया नित्ताजि वाय् लुकुब्बुगु खँ व ज्या जक ज्वनाः जुइ फुसा)

बुद्धया गुलुपातय् वल्सि तयाच्चंगु थ्व युग !

क्रःसया साबेलं मनू म्हुयाच्चंगु थ्व युग !

उकि थन हानं बुद्ध बुइत आतुर

त्वःफ्यूगु थःगु गुलुपाः तछ्यायेत

त्वहँतय् कुनाच्चंगु बुद्धत्व मुक्त यायेत ।

हानं थन जेसस ब्वलने त्यंगु दु

हि भ्याःगु क्रःसया अन्त जुयाः ।

अले जितः जक छाया मथनी पूर्वम्ह मनू जुयाः म्वायेगु प्याःचालं

छ्यैल्य् इल्ल कतांमरि सःगु नांगागु म्ह चीकाः

गथां मुगलं दमा वयाच्चवना जि ।

थौ थःगु ल्हाःपा माःजुया च्वना ।

थ्व ई खः - छ्यैलं ल्हाःपा सःताच्चंगु

ल्हाःपां छ्यं माला च्वंगु ।

वर्तमान : नष्टुंसक ल्हाःपाया पञ्चः दुने

मच्चःगु कलम थाथा याःगु

मसिया फुति फुति जाःगु वर्तमान ।

वैगु प्रत्येक कन्हेया क्यातुगु ल्हाःपात

लसकुस यानाच्चवन थन

थम्ह म्वानागु फोहर न्ह्यथनाः ।

थन पिवाच्चंगु वु पति जुया सुलुब्बा

वः काःवैपि ल्हाःपाया हिया प्याःचाः ज्वनाः ।

थ्व गजाःगु जिमिदारी, लोभ व इर्ष्या
 ज्यापुं थःगु हे याइगु भयं
 स्व जक स्वयाः लः जाःगु बुँ वाकः यायेगु
 छम्ह मिसायात बलजफित बुरिकन्या यायेगु
 थ्व गजाःगु मोह !
 थ्व गजाःगु दुस्साहस
 कन्हेया लै मजुसे “थौं” नं पःखाः जुयाः धस्वाना बीगु ।

स्वस्वखकं भियतनामय् मिखुं चातसें
 इमा व गिद्ध स्यानाः क्वफाःगु,
 अऊ नं थन संस्कार दु
 ग्वाचय् न्ह्यपु जाया वैगु विश्वास ब्यकुं च्यायेगु
 थन किसिम्हय् च्वनावःम्ह नांगाम्ह जुजु स्वकाः
 मस्तय्गु उत्सुक म्हुतुप्वाः तिनातःगु दु ।
 अय्, थनला सिह्यात तु थिइ क्वफायेगु खराचिया विचाः
 ततःप्वाःगु म्हुतुं नुनेत स्वयाच्चंगु दु ।
 ब्वलंगु न्ह्यसःया पतिच्वका त्वाल्हायेत आतुर
 पिनास न्हासय् गवित थनया मनू ।

भाजनं पिहां वये मफुगु तिति न्हूगु कनि
 गथे धाये जि तुति धकाः ?
 न्ह्याक्व हे चाःहीकां छुयाये
 कुत्ता त्वःधूगु बाइस्कलया पाउरन
 ई व शक्ति पिहां वइ फगत शुन्य गति ।

अहो ! थ्व असक्तया आसक्त पंजः तछ्याये मफुसा
 थःगु तुति च्वयेकाः जि वर्तमान न्ह्याके मफुसा
 थन धः हयाः चा जक नं तछ्याना तये मफुसा
 अकाल ग्रस्त ख्यलय् ज्वयाः दुरु वीत
 कन्हेयाम्ह सां जितः लिफः लिफः स्वया च्वनी
 जिगु लाशयात नं ज्वःगु मिखां भी भी यानाः फाया च्वनी ।

जि मच्चा खयाः नं मांया सवाः मथूह्य मच्चा

जि विधवाया मचा,
 प्वलःचा ल्हातं पनाच्वनी सिन्हः
 छम्ह मिसाया
 कलाः जुइ मगाःनिम्ह मांया ।

लै दथुइ चाघः तज्यानाः वाःगु लः थें
 उखे थुथे मधासें
 चिच्चा दंगु जिगु सलं

धाये, जिगु अस्तित्वया खबरदारीं
छम्ह कुन्तीं
मूह चिनेत बाध्य जुइ
सर्प सर्प ब्वलना वःगु थःगु पतित ।

ख तु जि मचा खः
तर यज्जुं ब्यूगु तिसा
पाल्हातय् तयाः स्वैगु मिखा
गन दइ जितः ?
गन दइ जितः ?
“जि हेरा” धकाः फया काइगु नुगः ?

बः फवनाच्चंगु जिगु ल्हातय्
गुलि लुया वैगु जुइ स्वःतिपाय्
उफ् जिमि मांया मिखाय् जि
थःगु हे प्वाथं पिहाँ वःगु न्यवः ।

•

मन्त्रायः पुनःपुनः : विवेकः पुनःपुनः वि विवेकः पुनःपुनः इति

मन्त्रायः पुनःपुनः : विवेकः पुनःपुनः वि विवेकः पुनःपुनः इति
मन्त्रायः पुनःपुनः : विवेकः पुनःपुनः वि विवेकः पुनःपुनः इति
मन्त्रायः पुनःपुनः : विवेकः पुनःपुनः वि विवेकः पुनःपुनः इति

मन्त्रायः पुनःपुनः : विवेकः पुनःपुनः वि विवेकः पुनःपुनः इति
मन्त्रायः पुनःपुनः : विवेकः पुनःपुनः वि विवेकः पुनःपुनः इति
मन्त्रायः पुनःपुनः : विवेकः पुनःपुनः वि विवेकः पुनःपुनः इति

मन्त्रायः पुनःपुनः : विवेकः पुनःपुनः वि विवेकः पुनःपुनः इति
मन्त्रायः पुनःपुनः : विवेकः पुनःपुनः वि विवेकः पुनःपुनः इति
मन्त्रायः पुनःपुनः : विवेकः पुनःपुनः वि विवेकः पुनःपुनः इति

मन्त्रायः पुनःपुनः : विवेकः पुनःपुनः वि विवेकः पुनःपुनः इति
मन्त्रायः पुनःपुनः : विवेकः पुनःपुनः वि विवेकः पुनःपुनः इति
मन्त्रायः पुनःपुनः : विवेकः पुनःपुनः वि विवेकः पुनःपुनः इति

मन्त्रायः पुनःपुनः : विवेकः पुनःपुनः वि विवेकः पुनःपुनः इति
मन्त्रायः पुनःपुनः : विवेकः पुनःपुनः वि विवेकः पुनःपुनः इति
मन्त्रायः पुनःपुनः : विवेकः पुनःपुनः वि विवेकः पुनःपुनः इति

मां माला ठवना

मचा बुइकिगु स्त्री जातिया स्वधर्म खः
अय् ! धरतिया वोह मस्यूपि
थःगु स्वार्थय जक दु पि
धमण्ड याये माःगु छु मेदु ।

हरेक मुलय् छगः तु दु
गाः वंलिसे संकीर्ण जुयाः
थःगु थःके सुचुकाः

मेगु किपा जक ब्वैचवनी
तुंया प्वाः हे छम्ह मांया नुगः खः ।
मखुसा थन चिरिमां शब्द हे बुल छाया ?
छम्ह मचाया मां मेम्ह मचाया चिरिमां हे जुल छाया ?

मिखां खनी मिखाया लिसः
नुगलय् थ्वै नुगःया सः
व हे स्वार्थं जाःगु दुरु खः
हिया व हे संकीर्ण चाकः खः
सुनां थन कोतपर्व न्ह्याकी
सुनां थन विश्वयुद्ध याकी ।

भूगोल पार्कया न्ह्योने मां धैपि लुत्तु लुया हःगु दु
अले सपूत धाःपि सालिक जूगु
मिखा दक्को हथं जूगु
जि गथे लोमंके ?
जि गथे लोमंके व दुरुया कसर !
थ्व स्वार्थया असर ?
अले जि गथे धाये
जिमि मामं जितः ब्वलंकल ?
वं ला वैगु ला हि जक ब्वलंकल ।

सुनां थन खंक्व मस्त घय्पुना कायेफु
थःगु नुगःपाया दुरु त्वंकाः थः याना कायेफु
जि थौं माःजुयाचवना छम्ह मां
मां धैपिनिगु पुचलय् माः जुया चवना छम्ह मां ।

भियतनाम

बुद्धया पुण्य भूमिइ हि बँ इलाबिल
शान्तिया नामं थन म्वाः म्वाकं लाफः पिल ।
ब्वने फुगु नं गथे
व पौ-मनूया म्वाःहि च्वयातःगु ?
स्वये फुगु नं गथे
शुद्ध न्हिने लँ दथुइ
म्हय् पेट्रोल लुनाः आत्मदाह याःगु ?

थव बाखं मखु
 बुरिम्ह अजि मुल्य् च्वंम्ह छयात कनाच्चंगु
 थव फगत आखःगवः मखु
 अखबारया पानाय् ग्वतुलाच्चंगु
 अय्! स्वतन्त्रताया नक्कली चिलाख ज्वनाच्चंम्ह मूर्ति
 छंके नं नुगः दुगु जूसा
 छंगु मिखां नं खंगु जूसा
 अवश्य दनाच्चने फे मखु खै व नक्कली चिलाख ज्वनाः ।
 घच्चायाः नायावने धुंकल जुइ छ नं
 समुद्रय् लः लः जुयाः ।

म्हुतुसि तिस्यूसा तिकिदनी दुरु
 थव खः एसियाया मचा
 भियतकङ्ग गोरिल्ला
 दासतां मुक्त जुइत ल्वाना च्वंम्ह
 थःगु हि वाःगु स्वस्वं मुसुं न्हिलाच्चंम्ह ।
 लुकु छिनाः दुरु त्वंम्ह मचा
 ल्हातिइ बन्दुक ज्वनाः
 दनाच्चंगु दु मुक्ति प्रिय मां
 मां घेपित मातृत्वया पाठ बियाः
 भियतनामया छातिइ
 एसियाया छातिइ ।

न्ह्याव्व हे बां सी दयां छु याये
 बँया कय्कुंगु घेरा
 भियतनामिया छाति जिगु हि वाःगु दु ।
 भियतकङ्गया विद्रोह जिगु सलय् लिथ्वःगु दु ।
 बिमान ब्वया वा छ वम कुबियाः
 तर छम्ह जक दतले बीरया मचा

न्ह्यासं चू वा थव भूमिइ वयाः ।

छन्हु
 अमेरिकाया छम्ह छम्ह मचा
 थःगु पूर्वजया पापं मुक्त जुइत
 प्रायश्चित्त याइ ख्वबि म्वःलहुयाः
 भियतनामया इतिहास ब्वनाः
 भियतनामीतय्त घय्पुनाः ।

•

न्हू-सतक : नांगा म्हं कवाकालःगु व

बः बः पर्कातःगु थ्व ख्वाः ख्वालय्,
 धँवा सुलाच्चंगु थ्व न्हिला न्हिलाय्,
 सुलुप्या सुलुप्या दनावइच्चंगु
 थ्व नुगः नुगलय्,
 थःगु स्वार्थया शिकार तातुनाच्चंगु
 थ्व मिखा मिखाय्
 थ्व लँय्, थ्व बैय्

ध्वगिगु छगः सिग्वं-थ्व मचा ।

पवने त्वःताः ल्हाः म्हूचिनाः

नांगां ग्वतुला च्वन थ्व मचा

ईं चा बां लुयाः

न्ह्यसःया चि जुयाः ।

वया तिस्यूगु मिखां वांछ्वःगु दु

थनया

जःयात

चहःपहःयात

जीवनया थन म्वायेगु त्वहःयात ।

अय् त्यागीत ! थन त्याग स्वः वा

अय् योगीत थन साधना स्पं वा

अय् शहीदत ! जीवनया मू न्यं वा ।

उत्सुकम्ह मखु

थ्व गुम्ह विवश कुन्तीया कर्ण खः

थ्व गुम्ह नपुंसक सूर्यया वीर्य खः

मनूया मचा

तर मनू जुइ मखंम्ह,

थौं आत्मदाह यानाच्चन

न्हूगु युग छायेपियाच्चंगु न्हूसतकय् ।

आत्महत्या याये मदुगु कानूनय्

बेक्वयेक ग्वतुला च्वंगु छगः आखः - थ्व मचा

नेपाःमांया गर्भय् यांकया च्वंगु तुति -थ्व मचा

कवाफ पुलाउ दयेकेत

भुतुलिइ छगः सिग्वं जुयाः छ्वये मफुम्ह- थ्व मचा

सन्ध्याकाः ईया न्हूसतक !

न्ह्याः हुँ थ्वँ अय्लाः जुयाः

खय्यामया सवाः जुयाः

प्वक जुइ मफुगु ध्वग्गीगु छगः जाकि - थ्व मचा ।

थ्व होल्चो खः, थ्व हे हुम्ला खः

मेची थ्व, थ्व हे महाकाली खः

छखा छखा भिखा छेँया

पिब्वयाच्चंगु नुगः थ्व ।

खः, घोषणाया ध्वग्गीगु म्हुतु चुलातःगु

थ्व छगः शालिग्राम खः

थ्व छगः कसि

थ्व देया म्वानाच्चंगु इतिहासया दसि ।

•

दृश्य : मिखाया किपा

जीवनं त्यानुगु

फिसः मिखां खनी

न्हयानाच्चंगु खुसिया निगू सि

च्वं निसें क्वथ्यंक

ताता पानाच्चनी ।

भ्यले बुले मखंगु

छगू अन्तहीन विवशता ।

तर

उत्साह दंक न्हचलं चाःगु सः

थ्व हे फसय् थ्वःगु दु

थ्व खुसिया निगू सि थें

दुनें दुनें सतहया श्रृजना यानाः

(कीसं नं) छगू खुसि न्हचाके माःगु दु ।

•

भियत्तनामय् स्वांया पुन्ही

थःगु गां कुँया सुपांचय् तंगु स्वस्व

वल क्वः छुना मनूत

थःगु सर्वस्व - पूगु आकास छ्येलं ल्हनाः

पालि क्वलाछि बें कयेच्यानाः ।

थौं बुद्ध ब्रूगु दिन

बुद्ध बुद्धत्व प्राप्त याःगु दिन

बुद्ध निर्वाण जूगु दिन,

थौं स्वांया पुन्ही
 धाइ आकासं स्वां-वा गाःगु दिन
 तर थौं अन वम पो गाःगु दिन
 म्हीगः म्हीग थें
 सायद कन्हे कंस नं लिहां वैगु दिन ।

नापाम वमं नःगु ल्हाःतुति स्वस्वं
 छम्ह मचां चैत्ययाके न्हासः थन
 तथागत ! जि मस्यू
 थ्व छ्यहे मछ्यलागु ल्हाःतुति
 सुइगु छु स्यंकूगु दु ?

मचा उईं ब्वां वल
 वैगु ल्हाः ब्वल
 तर वं मचा घय्पुइ मफुत
 स्वःथाय् तक्क मिलाख्वं
 ल्हाः तुति मिलापू ।
 बुलु वया पलाः न्हात
 सम्यक मिखा न्होने
 शान्तिया लुखा न्होने
 थौं थ्व म्हय् लंया बास मदु
 सासः ल्हायेत थन स्वच्छ फय् छम्ह मदु
 तथागत ! छंत थौं छु लःल्हाये जि ?
 ब्वमलंकं जिगु हि-चःति
 बुईसं नयाच्चन मि ।
 छपासः लः हये धाःसां
 ह्याउँका तःगु दु खुसि जि मचातय् हि
 थ्व गुँया छफ्वः छफ्वः स्वां

न्हुयातःगु दु बारुद तुति ।
 आकासय् स्व मि
 थ्व बैय् स्व मि
 छचाःलि छ्वयाच्चन शान्ति ।
 दुनें दुनें पिनें पिनें
 मि फय्या तःम्ह थ्व मचा
 गथे म्वाकेगु जि ?
 गुलि हे म्वाइगु खः
 मिया दथुइ कीपि ।

लिक्क ध्यानय् च्वंच्चंम्ह भिक्षु जुरूक्क दन
 म्हासुगु चिवर पुनाः हे बन्दूक माः वन ।

सुथ : छगू अनुभूति

सुथं सलाइ छपु किइ
हिमालय् थीक यंकाः स्वइ
आःला दनावइ धैगु भलसां
तर अःखः
हिमालं ख्ववि हायेकिइ
थःगु असमर्थताय् ।

भीपिं शहीद मखु

धन्य पित्याः
छप्यय् नयाः गःपः यग्गावन
विवशताय्
मनसैं म्वाये मफुगुया
नयाः सिइत तयार जूवन ।
बैय् मखु
फिब्वय् मखु

लखय् दुने लःया जीव
वाथा वाथा कन ।

शुक्रराज मखु
धर्मभक्त मखु
बल्सिइ तक्थना च्वं पि न्या
कीपि शहीद मखु ।

शहीद दिवस

निकु स्वकु व्याःगु कयानभासय् कुं काः
हानं व हे न्यवः सिखः न्ह्याकाः
गंगालालं छकः फसुकाः तइ
भचा-खुसिइ तिकिदंगु प्याय्चाः न्ह्यथनाः ।

“व नं छगू ई खः
सिखः नं स्वांमाः थें याउँगु
थ्व दछिइ वइगु छगू न्हिइ

छाय् थें स्वांमाःनं ऊयातुसे च्वंगु ?

थ्व बँय् तिकिदंगु हि

छु अवीरया धू हे जक जुइगु खःला

चाःगु मिखाय् छ्वाकाः जुइत ?”

•

जि यात्रु - यातनाया

जि नँतुने मलं

थ्व सी स्वांत

ह्वयाः सयाच्च्वंगु

जिगु जवं खवं ।

सिमा हल्य् पलाः ततं

ब्वां जुयाच्च्वंगु थ्व फसय्

जि सासः ल्हाये मखं ।

जिगु न्होने खयाच्वंगु जःया
जिं ववाः त्वने मलं ।

स्वक्वसिया मिखाय्
जिं आजु सतिकः वनाच्वना
तुति मन्हाकुसे
याउँक सुम्क ।
तर जि गनया अनं
जि अनया अनं ।

तिनिख्यःया रेल डिब्बाया ऊयालय्
जितः तानाः
जिगु पृष्ठभूमिइ
थन क्यनाच्वन छगू गतिवान चित्र
जि ला यात्रु - यातनाया ।

•

बुद्ध साय्मिः
फुक्क पक्षं आधुनिक कवि

—माणिकलाल

पत्र पत्रिका व साहित्य सम्मेलनया माध्यमं दं दै
न्ह्यवंनिसें पाठकपिनि दथुइ बांलाक नां दने धुंकूहा, बय्सं
युवक जूसां गावकं प्रौढ कविता च्वया दीहा कवि बुद्ध
साय्मिया थ्व कविता—पुचः सफूया रूपय् पाठकपिनि न्होने
पिदंगु दु । थ्व संकलनय् दुथ्याःगु कवितात निपु प्यपु व्वने
धुनेवं हे न्ह्याहा नं पाठक समालोचकपिनि मनं बांलाक हे
चाइ— विश्वया कविता साहित्यया दकले आधुनिक प्रवाहया
दुने बुद्ध साय्मिया कविता लाः । वय्कःयात फुक्क अर्थय्
आधुनिक कवि धाय् लो ।

नेपाल भाषाया साहित्य क्षेत्रय् छुं दै न्हो नेपाल
भाषा कविताया इलं आधुनिक (अर्थात् थौंकन्हेया) कवि-
तय्गु कण्डै कण्डै प्रतिनिधित्व जुइकथंया छगू कविता—
संकलन कवि चित्तधर हृदयजुया कुतलं पिदंगु व उक्थियात
“नःलि कविता” धकाः नां छुना विइव कोगु न्होने निगू स्वंगू
प्रश्न वःगु खः । नःलि अर्थात् न्हूगु कविता थ्व संकलनय्
दुथ्याःगु कवितातय् गुगु अर्थय् धायेगु, न्हूपि युवक कवितय्
कविता धायेत थुकी ज्याथःपि कविपिनि कविता नं दुथ्याः ।
विभिन्न कविताय् नःलि अर्थात् न्हापां न्हापां च्वया तःगु

कविता दुथ्याःगु संकलन नं थ्व मखु । अले थुकियात कीसं युग न्हूगु अर्थात् नेपाल भाषा साहित्यय् राणाकालीन विद्रोह युगं थुखेया कवितय्गु कविताया प्रतिनिधित्व जुइकेगु कुतलय् पिहांवःगु संकलन “नःलि कविता” खः धाये माली । वरु पूर्वक हे प्रतिनिधि संकलन जुइकेत तोफिके हे मजिउपि उब्यलेया प्रतिष्ठित कवित तोफिउगु दु । थ्व ला मेगु हे खँ जुल, तर जि बुद्ध साय्मिया कवितायात आधुनिक कविता धयागु अर्थ इलं वा कवि पिहां वःगु ई जक थौंया युग धकाः मखु कविताया प्रवाह नं विश्व-कविताया न्हूगु प्रवाह दुने लाःगु धकाः खः । “नःलि कविता” संग्रहया कविता मध्ये दकले आधुनिक धाये बहहा कवि दुर्गालालया कवितानं विचारधाराया दृष्टि जक आधुनिक प्रवाह दुने लाः, तर काव्यात्मक अभिव्यक्तिया ढङ्ग अर्थात् वय्कःया कला पक्ष परम्परागत शैली दुने लाः । तर बुद्ध साय्मिया कविता पूर्णबहादुर बैद्यया समूहया कविपिनि कविता थें फुक्क पक्षं फुक्क अर्थय् आधुनिक खः ।

विश्व साहित्यय् आधुनिक कवि धकाः ई स्वयाः काइगु मखु । अंग्रेजी कविताय् नीगूगु शताब्दीया शुरुयापि अरु फिगुंगूगु शताब्दीया अन्त निसैंयापित तक नं इजरा पाउण्ड व टी. एस. इलियट्यात आधुनिक कविताया युग हःपि कवि धाइ, व हे युगयाह्य हार्डियात पूर्वक आधुनिक मधाः, अरु वयासिकं लिपायाह्य वाल्टर द ला मेर्या कविता आधुनिक मखु । विचारधारा स्वःसा सिग्रेड् सास्सन् थें युद्ध-विरोधी व किप्लिङ्ग थें युद्धया गौरव-गाथा हालीह्य निम्हं कवि आधुनिक, टी. एस. इसियट् थें राजनैतिक दृष्टि प्रतिक्रियावादी लेखक (विलायतया कवि), डब्ल्यु. एच्. अडेन् थें व्यक्तिवादी क्रान्तिकारी (अमेरिकी कवि), रेवि आल्ले थें मार्क्सवादी लेनिनवादी प्रगतिशील कवि

(न्यू जील्याण्ड्या कवि) फुक्कसित आधुनिक कवि धाइ । थुकथं विश्व-साहित्यय् आधुनिक कविता धाइगु इलं न्हूगु कवितायात मखु विचारधारा न्हूगु जुल धायेव धाइगु नं मखु । राजनैतिक विचारधारा वा काव्यया धारा सिकं अभिव्यक्तिया ढङ्ग स्वयाः “आधुनिक कविता” धायेगु चलन वःगु खः । अथे जूगुलिं विनायतय् फिगुंगूगु शताब्दीया कीटस् व नीगूगु शताब्दीया डब्ल्यू. बी. योटस् निह्यसित नं “सौन्दर्यया उपासक कवि” धाइ, तर आधुनिक धायेब्यले योटस्यात जक धाः । विचारधारा स्वःसा विलायतया सत्या दँ न्होयापि कवि शेली व बाइरन्पिनि राजनैतिक विचारधारा आधुनिक व क्रान्तिकारी जू, तर अमिगु कवितायात नं विश्व-साहित्यय् आधुनिक कविता मधाः ।

अथेसा आधुनिक कविताया मुख्य स्वरूप छु, अले थ्व रूप बुद्ध साय्मिया कविताय् थुकथं दत छको विवेचना याये । विश्वया न्ह्यागु नं छगू विकसित साहित्यया इतिहास स्वःसा दकले पुलांगु साहित्यया विधा कविता खः, प्राचीन ग्रीसया काव्य, चीनया कविता, अनं भच्चा लिपा भारतया संस्कृत साहित्य व रोमया लाटिन साहित्य फुक्क हे नाटक कवितां शुरू जुल । युग स्वयाः कविताया धारा हिला वन, विभिन्न युगय् विभिन्न प्रवाह वल । अंग्रेजी साहित्यया इतिहास छको लिफः स्वःसा एङ्गलोसाक्सन भाषाया धार्मिक कविता विकसित जुजु वन, लिपा छुं ई खिउँ काल वल, अले एङ्गलो साक्सन् व जर्मन भाषा त्वाकज्यानाः अंग्रेजी जन्म जुइ धुंकाः छुं शताब्दी लिपा फिप्यंगूगु शताब्दीइ चोसर व फिन्यागूगु शताब्दीइ स्पेन्सर हे नां काये बहपि कवि पिदन । अंग्रेजी भाषाय् कविता-साहित्य-या विकास जुइ धुनेव फिखुगूगु शताब्दीया लिपाया अंश खास यानाः “रोमान्टिक” प्रवाह (कल्पनाया अनियन्त्रित

स्वच्छन्दता), अनं सन् १९६० निसैं सछि व पीदैति हे “क्लासिकल” प्रवाह (नियम परम्परां चिना तःगु कल्पना), अले हाकनं उग्र रोमान्टिक युग, अनंलि संयमित रोमान्टिक प्रवाह आदि अनेक प्रवाह वल । फ्रान्सया साहित्यय् नं करीब करीब थुकथं हे विभिन्न प्रवाह वल, तर फुक्क प्रवाह बिलायतसिकं छुं ई न्ह्यो ।

तर फ़िगुंगुगु शताब्दीया अन्त पाखे, नीगुगु शताब्दीया शुरू इलय् “आधुनिक कविता” वये न्ह्यो विभिन्न युगया प्रवाह, विभिन्न देशया कविताया धारा न्ह्याक्को पाःसां अभिव्यक्तिया ढङ्ग छगू हे । थ्व फुक्कयात सुविधाया निम्ति परम्परागत अभिव्यक्तिया कविता वा परम्परागत (परम्परावादी मखु) कविताय् प्रयोग जुइगु चित्रया अभिव्यक्ति तप्यं । प्रत्येक भाषाय् कविताय् प्रयोग जुइगु चित्र संकेतया छगू परम्परा दु । स्वां व नगु बांलाःगुया प्रतीक, चला चञ्चलताया प्रतीक, ख्यूं नैराश्यया प्रतीक, जः आशाया; दृढताया उपमा त्वहं यूरोपया साहित्यया सर्वमान्य चित्र जुयावन । अथे हे संस्कृत व संस्कृतया प्रवाहय् लाःगु साहित्यय् चकोरया मिखा (बांलाःगु मिखा), न्या (चञ्चलया प्रतीक) आदि दु । नेपाल भाषाया कविताय् श्रृङ्गार रसया कविताय् तुसि, ख्यैखोला, बालाचि मिखा, जःहुं आदिइ चित्र वइ । तर न्हूगु आधुनिक कविताय् विचारधारा प्रगतिशील वा प्रतिक्रियावादी यग्गु जुइमा, प्रवाह रोमान्टिक वा क्लासिकल न्ह्यागु जूसां अभिव्यक्ति तमप्यं प्रतीकात्मक जुइ, अले छद्यलेगु प्रतीक गाक्कं मौलिक । कवितय् प्रतीक तक नं थःथः निजी ढङ्गया ।

थुकथं कविताय् प्रयोग जुइगु प्रतीक कवि पतिकं पाः । खराःचायात गुहासिनं ‘चञ्चलताया प्रतीक’ कया तःसा यीट्सं निर्दोष व स्वच्छन्दताया चि याना तल । “तुयू रङ्ग”

न्हापा शान्ति व सत्यया चि, तर इलियट्या ल्हाती “तुयू” मृत्युया प्रतीक । पुलंगु समाज कोदःगु कयनेत इलियटं बूढाम्ह तुयूम्ह सल खिउँथाय् व्वां वन” धकाः कन । थ्व न्हूगु प्रतीकात्मक अभिव्यक्ति वा “आधुनिक कविता” या जन्म जूगु जापानी साहित्यं खः । जापानी भाषाय् छगू हे शब्दया तःता अर्थ दइगुलि छगू हे वाक्यया निगू अर्थ वंकाः नं प्रतीक छद्यलेगु ज्या जू, तर जापानं न्हूगु कविताया प्रभाव यूरोपय् वंयले यूरोपीय भाषा थथे याये मछिगुलि थ्व सम्भव मजुल, कीगु भाषाय् ला सम्भव जुइ माःगु खः, तर थ्व प्रवाह वःगु खने महु ।

कविया मिखां निगू वस्तुया समानता खनी । “चुलुगु लै” यात “न्याया म्हय् पलाः तयेगु” धकाः लै व न्याया समानता सामान्य भाषाय् नं दु, कवितय्सं स्वयेबले छुं हे समानता मदुगु निता वस्तु नं उथें खनी । इलियटं कविया उदाहरणय् “टाइप राइटरया सः” व “ला खुना च्वंगु गन्ध” छगू हे ताइहा मनू धया तःगु दु । थ्वजोगु कल्पना-शक्तिया तीव्रता “जमीनदारं बुँ बाऊः तःगु” व “छम्ह मिसायात बलजपित बुहिकन्या यायेगु” या समानता “कापतय् मुलुं कविता च्वइगु” “कुत्ता तोधूगु साइकलया पाउरन” कल्पना याइहा कवि बुद्ध साय्मियाके खने दु । बुद्ध साय्मिजुं थःगु कविताय् पुलंगु पुरानया बाखं, संस्कृत महाकाव्यया पात्र (कुन्ती, कर्ण आदि) व घटना (कुन्तीया सूर्य पाखें मचा दुगुं निसैं कयाः डेस्मार्कया बाखं (नांगाहा जुजु किसिहाय् चाहिलीगु) या चित्र छद्यलातःगु दु । थ्व चित्रया व्यापकता आधुनिक कविताया स्वरूप खः, थ्व प्रथाया शक्ति व कमजोरी नितां बुद्ध साय्मिया कविताय् दु ।

छुं छगू स्थितिया चित्रण यायेत छद्यलीगु चित्र छगू चिकिचाधंगु मौलिक किपा कयनाः नुगलय् दुने थ्यंक मुलुं

सूत्रे सुयाः कयना विइगु वा “ख्यालः” कयनाः छुं वस्तुया विषमताहीनता कयनेगु व्यापक प्रचलन विश्वया आधुनिक साहित्यय् कविताय् व गद्यय् नं खने दु । अंग्रेजी साहित्यय् आधुनिक आन्दोलनया सूत्रपात याःम्ह इलिफ्टं थौया मनूया हीन अवस्थायात “सु थनाः जायेका तःगु छुच” खन, नेपालया सिद्धिचरणं थःत “कथि निपुइ छोने फसि थनाः मचातय्सं मनु धकाः म्हितीम्ह ख्यालः मनु” खन, बुद्ध साय्मि थःत थ्वजोगु हे चित्रया प्रतीकं वर्णन याःगु दु, तर चित्र मौलिक जू “यग्गाना च्वन छपु टाइ छगू चि थे” थन सुं मनु थुनातःगु दु थे” “जि” मनु थुना तःगुया चि थे, वर्तमान “संगु बाःगु ख्यैय् कयेच्यानाः कुकु च्वंच्वम्ह वर्तमान”, थःगु न्ह्यप्पुयात थः मचातय् (इच्छातय्) चिहान खंकेगु कल्पनाय् तस्सकं नैराश्य खने दु । तर समाजया विषम स्थिति खनाः हीमी चायाः हे मनूया मनय् विद्रोहया भावना वइगु खः । छम्ह विद्रोही कवि समाजया चित्रण याइव्यले खिउँगु चित्र हे ब्वइ, अऊ थ्वजोगु विषमताया विरोध यायेत थःके शक्ति मगाःथे तायाः थःगु कमजोरी खनाः धिक्कार याइ । थौया कीगु विषम समाज व समाज दुनेया सम्बन्धप्रति असन्तोष, मान्यताप्रति अस्वीकृति, विरोध, अले विद्रोहया मि नुगः च्याना च्वनीगु, तर समाधान मालेव्यले समाजया विवशतां थःत चिइगु थ्व धारा, क्रान्तिकारी उत्साह व विवशता बाध्यताया द्वन्द हे प्रगतिशील क्रान्तिकारी लेखकपिनि कविताया मूल रूप खः । अले बुलुहुं थ्व हे द्वन्दं कविया मनय् छगू संकल्प थना विइव कवियाके नैराश्यया अभिव्यक्ति तना वनी । कवि बुद्ध साय्मिया कविता ब्वनेव्यले व्यक्कलं च्वयादीगु न्हापांया कविताय् समाजप्रति तीव्र असन्तोष, वर्तमान खनाः दिक्क वाक्क व भविष्यया छुं जः मखनाः नैराश्यया भाव खने दु, तर धातये हे प्रगतिशीलता समाजप्रति अस्वीकृति जक मखु,

उकिया विरोध यानाः न्हूगु भविष्य दयेकेत प्रेरणा विइगु खः । जनतायात थः स्थिति खनाः ख्वयेगु स्यनेगु कविता प्रगतिशील मखु विद्रोही नं मखु, न्हाथे जोगु स्थितिया नं सामना यानाः न्ह्यज्याये फइगु आशा विइगु साहित्य कीत माःगु दु ।

तर न्ह्यज्यायेत पंगः थुना छ्वयेमाः, पंजः तछ्छायेमाः, न्ह्यज्याइपिसं छु छु पंगः दु खंके फयेमाः । बुद्ध साय्मिजुं थ्व हे पंगःया चित्रण याइव्यले खिउँसे च्वंगु चित्र ब्वयेगु याना दिल, तर व्यक्कः निराशावादं थःत चिका च्वंम्ह कवि मखु । व्यक्कःया कविता म्हाइपुसे नुगः मछिगु दिक्क ताःगु निराशां शुरू जूसा कविताया अन्तय् छुं क्रान्तिकारी उत्साह पिज्वः कमसेकम थःगु कर्तव्यया संकेत विउ ।

खास यानाः व्यक्कःया कवितात फुक्क हे वर्तमान प्रति विरोध तर बांलागु भविष्य हयेगु लैपु ज्वनेत नं पःखाः दुगु वर्तमान खनाः भय, छुं यायेत संसा यायेगु चेतना दयाः नं याये मफुगु थःगु स्थितिप्रति विलौना खने दु । कीगु थौया समाजया विषमता व नपुंसकतायात तीव्रतम कल्पना शक्ति व्यक्कःया आपालं कविताय् पिज्वः । वर्तमान : नपुंसक ल्हापाया पंजःया दुने” कविताया शुरू पंक्तिइ वर्तमानया चित्रण थुकथं “मच्चःगु कलम था था याःगु मसिया फुति फुँत जाःगु वर्तमान” । लक्ष्यहीन, अव्यवस्थित, मछि यक्को दनिगु वर्तमानया चित्रण याना तःगु थ्व उपमा तस्सकं कल्पनां जाः, कविताया कला पक्षं काव्यात्मक कल्पना गाक्कं मौलिक व उत्कृष्ट । कविताया कवय्या कोलय् थन थ्व मजू व मजूया अनेक खँ ब्वयाः कवि अजूगति चाया वनी “स्वस्वखं भियतनामय् मिछुं चातसे” इमा व गिद्ध स्यानाः क्वपवाःगु अऊ नं थन संस्कार दु ग्वाचय् न्ह्यप्पु जाया वैगु विश्वास व्यकुं च्यायेगु” विद्रोही नकारात्मक

पक्ष कयाः वयकलं धाड- “पिनास न्हासय् गवित थनया मन्” । अले न्हागु याःसां मजिउगु खनाः हीमी चाःगु तीव्रताय् कवि धाड- “कुत्ता त्वःधूगु बाइस्कलया पाउरन” । कविताया कल्पना पक्ष तस्सकं च्वन्हाः तर थनथाय् हे कविता दिउगु जूसा घोर निराशावादी कविता थुकियात धाये मालीगु, तर अन्तिम स्टान्जाय् वयकलं थःगु कर्तव्य चायेकल “अहो ! थ्व अशक्तया आसक्त पंजः तछ्छाये मफुसा, थःगु तुति च्वयेकाः जिं वर्तमान न्हाकाके मफुसा

“न्हू सतक : नांगाम्हं क्वाकातःगु बँ” कविताय् नं कवि थौंया समाज, थौंया स्थितियात तस्सकं बांलाक व्यङ्ग्या माध्यमं ब्वया कयन- वः वः पर्कातःगु ख्वाः घँवा मुलाच्वंगु न्हिला, स्वार्थया शिकार तातुना च्वंगु मिखा आदी आदी । थमि न्होनेला लँय् गोतुला च्वंम्ह छंम्ह मचा छगः ध्वग्गीगु सिंम्ह जक । तर कविया मिखाय् “थ्व छगः कसि, थ्व देया म्बाना च्वंगु इतिहासया दसि” ।

प्रकृतिया सौन्दर्यया जक खँ ल्हानाः जनतायात सौन्दर्यं न्हाइपुका विइगु प्रकृतिवादी कवितासिकं कीत थौं माःगु समाजय् जुयाच्वंगु यथार्थ चित्र ब्वया विइगु । थ्व ज्याय् कवि बुद्ध साय्मि लिपा लाःगु मदु, अरु थ्व हे आह्वान वयकलं मेपि कविपिन्त नं यानादीगु दु-“अय् हिमाल स्वयाः कलमय् पपू छुना च्वंपि, वा, हिमालय् च्वनाः छध्वः क्यूवा” (पित्त मिखां किपा कीपिन्त) ।

तर छंम्ह प्रगतिवादी कविया कर्तव्य जुयाच्वंगु यथार्थताया सफल चित्रण याना वियां जक मगाः । थौंया बांमलाःगु फुक्क थुनाः हुयाः उकिया थासय् न्हूगु दनेगु उत्साह व प्रेरणाया म्ये नं मालेमाः । प्रगतिशीलतय्सं भविष्यय् विश्वास याइ, क्रान्तिया विश्वासं अमित आशावादी

याइ । पुलंगु व्वह्यंगुया ल्यंपुल्यं संस्कार सकतांया विरोध बुद्ध साय्मियाके दु- “छंगु लालमोहर खुइव्यु जितः” कविता थ्व भावनाया अभिव्यक्ति खः । क्रान्तिकारी दर्शन- या निगू पक्ष दु- मभिगु मजिउगुया विरोध यायेगु पुलंगु व्वह्यंगुया विरोध यायेगु नकारात्मक पक्ष, अले न्हूगु बांलाःगु ह्येत न्ह्यज्यायेगु प्रेरणा कायेगु सकारात्मक पक्ष । माओ चेतुङ्ग्या कविव्यक्तित्व अर्थात् कवि माओं न्हाको ध्वग्गीगु खिउँगु वर्तमानया चित्रण याःसां अन्तय् च्वइ “तर आः आः ला खा हाले धुंकल, आकासं व्वय् फुक्क तुइया बल।” थ्व आशावाद, भविष्यय् आस्था क्रान्तिकारी प्रगतिवाद खः ।

बुद्ध साय्मिजुया कविताय् समाजया विषमता व व्वह्यंगु, व्वपुंगु परम्पराया विरुद्ध विद्रोहया गुलि च्याःगु मि दु, संस्कार व रीति स्थितिया बन्धनं थःत मचिकेगु गुलि क्वातुगु संकल्प दु, भविष्यप्रति उलि क्वातुक्क आशा काये फुगु खने मदु । गवसं गवसं ला भविष्यय् आस्था हे मतसे कवि “संगु बाःगु ख्यँय् कये च्याना च्वंगु वर्तमान” धाःगु दु । प्रतिक्रियावादीतय्सं अतीतया गौरव याइ, न्हाबले लिफः स्वया च्वनी, क्रान्तिकारी प्रगतिवादीतय्सं न्होने स्वइ भविष्यय् आस्था तइ । मभिगु स्यंगुया भग्नावशेषं हे मिगु बांलाःगु भविष्यया निस्वने फइ । पुलंगु व्यवस्था कोदलाः हे उकिया छोने न्हूगु दना वइगु खः । भविष्य हे मदयेक वर्तमानया लुखा गवलेसं तिइ मखु । अन्याय अत्याचार व विषमतां हे क्रान्तिया जन्म बिइ । भविष्यप्रति थ्व उज्ज्वल आस्था बुद्ध साय्मिया कविताय् अरु विकास जुइके मानि ।

विद्रोही कवित कि त भयङ्कर निराशावादी जुया वनी, कि क्रान्तिकारी । आम जनताय् विश्वास याइपिसं भविष्य हे मदु गवलेसं धाइमखु । बुद्ध साय्मि अन्याय व

शोषणया विरोध याइम्ह विद्रोही कवि खः । “वर्तमानः
नपुंसक ल्हाःपाया पंजः दुने” कविताय् कवि सोथाय् तक
ब्रामलाःगु खनाः हीमी चाल तर क्रान्तिइ आस्था मकासे
नैराश्यया चक्का थ्यंक बना “पिनास न्हासय् गर्बित थनया
मनू” धाल । “भाजनं पिहां वये मफुगु तित्तिन्हगु कन्ति
गथे धाये जि तुति धकाः” — थ्व कल्पना काव्यात्मक
उत्कृष्टताया ख्यै तस्सकं च्वन्हाः, तर सम्पूर्ण जनताप्रति
हे विश्वास मतयेगु प्रवृत्ति क्रान्तिकारी प्रगतिवाद मखु ।

अथे धकाः बुद्ध साय्मिया कविता फुक हे निराशा-
वादया गालय् तक्थना च्वंगु मदु । “भियतनाम” कविताय्
वय्कलं प्वकादीगु उद्गार “थ्व खः एशियाया मचा
भियतकङ्ग गोरिल्ला दासता मुक्त जुइत म्वाना च्वम्ह थगु
हि वाःगु स्वस्वं मुसु न्हिला च्वम्ह” क्रान्तिप्रति उज्ज्वल
आस्थाया अभिव्यक्ति खः । अथे हे “खः जि पवंगिया
मचा, सुइके मखु थगु ल्हाःयाके पवनीम्ह मचा” (जि
तेवहाःया मचा) उज्ज्वल आशावादया अभिव्यक्ति खः ।

क्रान्तिइ आस्था ताहाकः कष्ट दुःख सिया अनलि
सङ्घर्षया लँपु ज्वनाः न्ह्यज्यानागु अनुभवं पिहां वइगु खः ।
थ्व क्रमया वालागु चित्रण “भियतनामस् स्वांया पुन्ही”
कविताय् दु । न्हापां कवि कथन, भियतनामस् जनतां सिउगु
दुःख कष्ट, अले स्वांया पुन्हीखुनु स्वांया मगासे “बमया
प्वं गाःगु” विडम्बना पाठकपि सकसितं नुमलय् थीगु मचा
उईया चित्रण, तर कविताः क्वचायेकेत कवि भियतनामी
जनतां थगु मुक्तिया निर्मित ज्वंगु लँपु कथना तल “लिक्क
ध्यानय् च्वंम्ह भिक्षु जुरुक्क दन म्हासुगु चीवर पुनाः हे
बन्दुक माःवन ।”

छम्ह धाये हे भविष्यय् उज्ज्वल आस्था दुम्ह प्रगति-
वादी, अले क्रान्तिकारी आशावादया कविता रूपय् बुद्ध

साय्मिजु “जि ला थन थम्हं थःत हे थने माःगु दु ।” तीव्र
आवेगं जाःगु कल्पनाया भाषं थौया विषम स्थितिया चित्रण
याये धुंकाः अनसं मदु, कवि धाल— “खुसि पुला मवंकं
गन पारिइ वने फइ ? लँ न्ह्याइ मखु थन न्ह्याके माःगु
ला पलाः खः.....” अले हानं “थन जि थःगु म्हुतुइ
मे पीगु सिनाज्या हने माःगु दु” व “न्हापां जिला थन
थम्हं थःत हे सःते माःगु दु ।”

क्रान्तिकारी आशावाद नाप नैराश्य ल्वाकज्याःथे हे
कवि बुद्ध साय्मियाके मार्क्सवादया सिद्धान्तया नापं बौद्ध
धर्ममा संस्कारया नं प्रभाव खने दु । सनातन धर्मया
कट्टरता व ब्राम्हणवादया जातिभेद विरोधय् विद्रोह यायेगु
ख्यै बुद्धया दर्शनय् प्रगतिशील अंश दुसां बुद्ध धर्मय् नं
अध्यात्मवाद व व्यक्तिवादया संस्कार दु । मार्क्सवाद व
बुद्ध धर्मया निगु प्रभाव गन जो लानाः क्वातुक्क प्रगति
पाखे यंकूसा गनं निगूया द्वन्दं कविताय् लक्ष्यहीन जुइका
विउ । न्ह्यागु जुइमा थ्व निगुलि प्रभाव दसां “भियतनामस्
स्वांया पुन्ही” थे जोगु कविताय् छपु स्पष्ट प्रगतिवादी लँ
कवि ज्वने फुगु खने दु ।

चव्य न्ह्यथनागु आशावादया लँ ज्वनाः प्रगतिवादी
कविता वय्कःया कलमं पिहां वइगु कीसं आशा याना ।